



Kohtuotsus (liidetud kohtuasjad C-407/19 Katoen Natie Bulk Terminals NV  
ja General Services Antwerp NV  
vs. Belgische Staat ja C-471/19 Middlegate Europe NV vs. Ministerraad)

Pressi- ja teabeosakond

**Seadus, mille kohaselt võivad sadamatööd teha ainult tunnustatud sadamatöötajad, võib olla liidu õigusega kooskõlas, kui selle eesmärk on tagada ohutus sadamaaladel ja hoida ära tööõnnetusi**

*Pariteetselt moodustatud halduskomisjoni sekkumine sadamatöötajate tunnustamisse ei ole aga taotletud eesmärgi saavutamiseks ei vajalik ega sobiv*

Belgia õiguses reguleerib sadamatööd muu hulgas sadamatöö korraldamise seadus, mille kohaselt võivad sadamatööd teha üksnes tunnustatud sadamatöötajad. Euroopa Komisjon saatis Belgiale 2014. aastal ametliku kirja, milles ta osutas, et Belgias kehtivad sadamatööd käsitlevad õigusnormid rikkusid asutamisvabadust (ELTL artiklit 49). Pärast selle kirja saamist võttis liikmesriik 2016. aastal vastu kuninga dekreediga sadamatöötajate tunnustamise kohta sadamaaladel, millega kehtestati sadamatöö korraldamise seaduse üksikasjalikud rakenduseeskirjad ja misjärel komisjon lõpetas Belgia suhtes alustatud rikkumismenetluse.

Kohtuasjas Katoen Natie Bulk Terminals ja General Services Antwerp (C-407/19) palusid kaks nimetatud ettevõtjat, kes tegelevad sadamatööga Belgias ja muudes riikides, et Raad van State (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) tühistaks kuninga 2016. aasta dekreediga, kuna nende hinnangul takistas see nende vabadust võtta Belgia sadamaaladel töötamiseks tööle sadamatöötajaid muudest liikmesriikidest kui Belgia.

Kohtuasjas Middlegate Europe (C-471/19) oli asjasse puutuv ettevõtja sunnitud maksma trahvi, kuna Belgia politsei tuvastas sadamatöö alase rikkumise, sest sadamatööd tegi tunnustamata sadamatöötaja. Kohtuasjas, mida lahendab käsitletavas teises kohtuasjas eelotsusetaotluse esitanud kohus ehk Grondwettelijk Hof (Belgia konstitutsioonikohus), väitis nimetatud ettevõtja, et sadamatöö korraldamise seadus ei vasta põhiseadusele, leides, et see on vastuolus ettevõtjate kaubandus- ja tööstusvabadusega. See kohus, leides, et Belgia põhiseadusega tagatud kõnesolev vabadus on otseselt seotud mitme EL toimimise lepingus tagatud vabadusega, nagu teenuste osutamise vabadus (ELTL artikkel 56) ja asutamisvabadus (ELTL artikkel 49), otsustas – nagu ka Raad van State (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esimesena nimetatud kohtuasjas – esitada Euroopa Kohtule küsimuse selle kohta, kas sadamatöötajate töölevõtmise erikorra ette nägevad riigisisest õigusnormid on nende kahe sättega kooskõlas. Liidetud kohtuasjades paluti Euroopa Kohtul lisaks sellele küsimusele vastamisele pakkuda täiendavad kriteeriumid, mis võimaldaksid selgitada, kas sadamatöötajaid käsitlevad normid on liidu õiguse nõuetega vastavuses.

**Euroopa Kohtu hinnang**

Euroopa Kohus märgib esmalt, et vaidluse all olevad liikmesriigi õigusnormid – mis kohustavad teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjaid, kes soovivad Belgias tegevuskoha asutada, et osutada seal sadamateenuseid, või kes ilma tegevuskoha asutamata soovivad seal osutada sadamateenuseid, kasutama üksnes sadamatöötajaid, kes on nende normide kohaselt sellistena tunnustatud – takistavad niisugust ettevõtjat kasutamast oma personali või palkamast muid tunnustamata töötajaid. Järelikult kujutavad need õigusnormid, mis võivad häirida selle ettevõtja tegevuskoha asutamist asjasse puutuvasse liikmesriiki või temapoolset selles liikmesriigis teenuste osutamist, endast vastavalt ELTL artiklitega 49 ja 56 tagatud asutamis- ja teenuste osutamise vabaduse piirangut. Euroopa Kohus märgib, et niisugune piirang võib siiski olla õigustatud

ülekaaluka üldise huvi tõttu, kui piirang on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale, kui on eesmärgi saavutamiseks vaja. Käsitletavas kohtuasjas sedastab Euroopa Kohus, et ei saa asuda seisukohale, et need sätted oleksid iseenesest sobimatud või ebaproportsionaalsed saavutamaks nendega taotletavat eesmärki ehk eesmärki tagada sadamaalade ohutus ja hoida ära tööõnnetusi. Euroopa Kohus leiab kõnesolevat korda üldiselt hinnates, et niisugused õigusnormid on ELTL artiklitega 49 ja 56 kooskõlas, kui viidatud tingimused ja kord põhinevad esiteks objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja varem teada olevatel kriteeriumidel, võimaldades muu liikmesriigi sadamatöötajatel tõendada, et nad vastavad riigisisestele sadamatöötajatele kohaldatavatele samaväärsetele nõuetele oma päritoluliikmesriigis, ning teiseks, kui nende alusel ei looda töötajate piiratud üldkoosseisu, keda saab sel viisil tunnustada.

Seejärel märgib Euroopa Kohus, analüüsides vaidlusaluse kuninga dekreeedi kooskõla erinevate EL toimimise lepingus tagatud liikumisvabadustega, et kõne all olevad riigisisised õigusnormid kujutavad endast samuti ELTL artiklis 45 sätestatud töötajate vaba liikumise piirangut, kuna need võivad heidutada teistest liikmesriikidest pärit töötajaid ja tööandjaid. Euroopa Kohus hindab seejärel kõnesolevates normides sisalduvate erinevate meetmete vajalikkust ja proportsionaalsust, võttes arvesse eesmärki tagada sadamaalade ohutus ja hoida ära tööõnnetusi.

Sellega seoses asub Euroopa Kohus esiteks seisukohale, et kõnealused õigusnormid, mille kohaselt muu hulgas:

- toimub sadamatöötajate tunnustamine halduskomisjonis, mis on pariteetselt moodustatud tööandjate organisatsioonide ja töötajate organisatsioonide nimetatud liikmetest;

- otsustab see komisjon vastavalt tööjõuvajadusele ka selle üle, kas tunnustatud töötajad tuleb arvata sadamatöötajate üldkoosseisu või mitte, arvestades, et sadamatöötajate puhul, keda üldkoosseisu ei arvata, on tunnustamise kestus piiratud töölepingu kestusega, mistõttu tuleb iga uue töölepingu sõlmimiseks algatada uus tunnustamismenetlus;

- ei ole ette nähtud maksimaalset tähtaega, mille jooksul see komisjon peab otsuse tegema,

ei ole taotletud eesmärgi saavutamiseks ei vajalikud ega sobivad ega ole seega kooskõlas ELTL artiklites 45, 49 ja 56 tagatud liikumisvabadustega.

Teiseks analüüsib Euroopa Kohus sadamatöötajate tunnustamise tingimusi. Vaidlusaluste õigusnormide alusel peab töötaja – välja arvatud juhul, kui ta suudab tõendada, et ta vastab teises liikmesriigis samaväärsetele tingimustele – olema tunnustatud tervisenõuetele vastavaks ning olema edukalt läbinud psühholoogilise testi ja eelneva kutsealase väljaõppe. Euroopa Kohtu hinnangul on need nõuded sadamaaladel ohutuse tagamiseks sobivad tingimused, olles sellise eesmärgiga proportsionaalsed. Niisugused meetmed on seega kooskõlas ELTL artiklites 45, 49 ja 56 ette nähtud liikumisvabadustega. Euroopa Kohus leiab samas, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida, kas ülesanded, mis on antud tööandjate organisatsioonile ja sõltuvalt olukorrast ka tunnustatud sadamatöötajate ametiühingutele sellise nõuetele vastavuse kontrolli, testide ja katsete eest vastutavate organite nimetamisel, ei sea kahtluse alla nõuetele vastavuse kontrolli, testide või katsete läbipaistvust, objektiivsust või erapooletust.

Kolmandaks otsustab Euroopa Kohus, et vaidlusalused õigusnormid, mille kohaselt sadamatöötajad, kes on sellistena tunnustatud enne nende õigusnormide jõustumist kehtinud seadusjärgse korra alusel, säilitavad nende õigusnormide kohaldamisel tunnustatud sadamatöötajate staatuse ja arvatakse nendes õigusnormides ette nähtud sadamatöötajate üldkoosseisu hulka, ei tundu taotletava eesmärgi saavutamiseks ebasobivad ega selle suhtes ebaproportsionaalsed, nii et need normid on ka käsitletud aspektis kooskõlas ELTL artiklites 45, 49 ja 56 tagatud vabadustega.

Neljandaks asub Euroopa Kohus seisukohale, et vaidlusalused õigusnormid, mis näevad ette, et sadamatöötaja üleviimise suhtes muu sadamaala üldkoosseisu kui see, kus ta sai oma tunnustuse, kehtivad kollektiivlepinguga kehtestatud tingimused ja üksikasjalik kord, on kooskõlas

ELTL artiklites 45, 49 ja 56 tagatud vabadustega. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb siiski kontrollida, kas need tingimused ja üksikasjalik kord on vajalikud ja proportsionaalsed, arvestades eesmärki tagada ohutus igal sadamaalal.

Viimaseks otsustab Euroopa Kohus, et õigusnormid, milles on sätestatud, et sadamaalade logistikatöötajatel peab olema „ohutussertifikaat“, mille väljastamise üksikasjalik kord on kehtestatud kollektiivlepingus, ei ole ELTL artiklites 45, 49 ja 56 tagatud vabadustega vastuolus, kui sellise sertifikaadi väljastamise tingimused on vajalikud ja proportsionaalsed sadamaalal ohutuse tagamise eesmärgi suhtes ning kui sertifikaadi saamiseks ette nähtud menetluses ei ole ette nähtud ebamõistlikke ega ebaproportsionaalseid lõive.

---

**MÄRKUS:** Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

---

*Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.*

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106